

XVI. évf. / 1. szám | 2016 március

Felelős szerkesztő:
Pavlovits Tamás

Szerkesztők:
**Herczegh Máté, Módos Ádám, Mogyoródi Emese,
Simon József, Tóth Gábor**

Műszaki szerkesztő:
Váraljai Anna

Szerkesztőbizottság:
Boros Gábor, DSc, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest
Csejtei Dezső, DSc, Szegedi Tudományegyetem
Forrai Gábor, DSc, Budapesti Műszaki Egyetem
Gyenge Zoltán, DSc, Szegedi Tudományegyetem
Losoncz Alpár, DSc, Újvidéki Egyetem, Szerbia
Schmal Dániel, PhD, Pázmány Péter Katolikus Egyetem, Budapest
Sutyák Tibor, PhD, Szegedi Tudományegyetem
Ullmann Tamás, PhD, Eötvös Loránd Tudományegyetem, Budapest

Weboldal:
www.kulonbsegfolyoirat.hu

Postacím:
**SZTE BTK Filozófia Tanszék
6722 Szeged, Petőfi Sándor sgt. 30-34.
pavlo@philo.u-szeged.hu**

ISSN 1785-7821

A szám megjelenését támogatták:
**SZTE BTK Filozófia Tanszék
Pro Philosophia Szegediensi Alapítvány
SZTE Filozófia Doktori Iskola
DOSz Filozófiatudományi Osztály
Nemzeti Tehetség Program**

Kivitelezés:
Innovariant Nyomdaipari Kft.

Cselekvés, autonómia, felelősség

<i>Cselekvés, autonómia, felelősség</i>	7
Rosta Kosztasz: <i>Peithó és Ananké – a Timaiosz 48A-ról</i>	9
Hendrik Nikoletta: <i>A bölcs politikai szerepe a sztoicizmusban</i>	23
Nagy Anna: <i>Gondviselés és autonóm cselekvés Plótinosznál</i>	47
Bartha Dávid: <i>Berkeley Malebranche-kritikája és az ösképek</i>	61
Csanádi-Bognár Szilvia: <i>Herder és a műalkotás határa</i>	77
Joób Kristóf: <i>Kényszerprognózis és tervezhetőség: A jövő alakíthatóságának problémája a történeti gondolkodásban Reinhart Koselleck szemével</i>	93
Bárdos Dániel: <i>Makroevolúció, minimalizmus és a paleobiológiai forradalom</i>	105
Havrancsik Dániel: <i>Fenomenológia és társadalomtudomány: Alfred Schütz protoszociológiája</i>	115
Csordás Hédi Virág: <i>Létezik-e képi érvelés, avagy a hidratált tulipán esete</i>	131
Nemesi Nikoletta: <i>Kritikai megjegyzések Harold W. Noonan kontingens azonosságról alkotott koncepciójáról</i>	143
Nyárfádi Krisztián: <i>Deviáns oksági láncok és szándékos cselekvés</i>	157
Makai Ádám: <i>Heurisztikus azonosságelmélet és a többszörös megvalósíthatóság</i>	173
Bernáth László: <i>Morális felelősség mint a morális érték feltétele</i>	185
Számunk szerzői	197
Szerzőink figyelmébe	201

Cselekvés, autonómia, felelősség

Cselekvés, autonómia, felelősség - e hívószavak köré igyekeztünk felépíteni a DOSz Filozófiatudományi Osztályának második éves konferenciáját, amit 2015. május 22–23. között rendeztünk meg Ütközéspontok 2. címmel a PPKE BTK budapesti épületében. Elsődleges célunk abban állt, hogy minél több doktorandusz, illetve doktorjelölt kolléga bemutathassa kutatási eredményeit, továbbá a korreferenci rendszernek köszönhetően konstruktív visszajelzést kapjon téziseit illetően. Másodlagos célunk a cselekvés, autonómia és felelősség filozófiai vizsgálata volt, amelyre a plenáris előadások és az előadások egy része keretében került sor. Örömmel látjuk, hogy a konferencia a tehetséggondozás mellett a közösségépítéshez is hozzájárult.

A tudományos találkozón összesen negyvenhét előadás hangzott el nyolc szekcióban, amelyek keretében az összes hazai filozófiai doktori iskola képviseltette magát. E kötet a konferencia legjobb előadásai alapján íródott tanulmányoknak biztosít megjelenést, és sorban ez a második ilyen jellegű kiadvány az *Elpis* 2014/2-es száma után. Az itt közölt tizenhárom tanulmány a doktori képzés sokféleségét igyekszik felmutatni azáltal, hogy a filozófia, a szekciók által fémjelzett összes területét felsorakoztatja a filozófiatörténettől kezdve (antik és újkori filozófia) a diszciplináris megközelítéseken át (esztétika, etika, logika és társadalomfilozófia) a kortárs irányzatokig bezárólag (analitikus és kontinentális filozófia).

E válogatás megszületéséért köszönetet mondunk a szerzőknek, a korreferenseknek, a szekciók szervezőinek és elnökeinek, illetve a *Különbség* folyóirat szerkesztőinek. A konferencia létrejöttéért köszönetünket fejezzük ki a konferencia fővédnökének, Hörcher Ferencnek, a plenáris előadóknak, a záró vita résztvevőinek, a szekcióelnököknek, az előadóknak és a korreferenseknek, illetve a közönségnek is. Külön köszönjük a szervezők kiváló munkáját. Köszönettel tartozunk a PPKE BTK csapatának a helyszín biztosításáért és a hozzájárulásért, valamint az MTA BTK Filozófiai Intézet és a Nemzeti Tehetség Program támogatásáért.

DOSz FiTO elnökség

Számunk szerzői

Bartha Dávid, a CEU doktorandusza filozófiából. Elsődleges kutatási területe George Berkeley filozófiája, különösen elődeihez és kortársaihoz fűződő viszonya tükrében. Korábbi írásai és előadásai elsősorban a kora újkori elmefilozófia kérdéseit boncolgatták.

Bárdos Dániel, 2014-ben végzett a PTE BTK filozófia szakán, jelenleg a BME Tudományfilozófia és Tudománytörténet Doktori Iskolájának hallgatója. Érdeklődése középpontjában a biológia filozófiája áll, különös tekintettel a paleontológiával kapcsolatos kérdésekre. Az utóbbi időben a paleobiológiával kapcsolatban végez történeti-episztemológiai jellegű vizsgáldásokat.

Bernáth László, 2011-ben végezte a Pázmány Péter Katolikus Egyetem filozófia-esztétika szakán. Jelenleg az Eötvös Loránd Tudományegyetem Filozófiai Doktori Iskolájának doktorjelöltje. Emellett a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Keresztény Filozófiai Intézetének óraadója, valamint a Fazekas Mihály Gimnáziumnak filozófiatanára. Legfőbb kutatási területe a szabad akarat és a morális felelősség problémája.

Csanádi-Bognár Szilvia, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Esztétika Doktori Programjának doktorandusza. Kutatásai jelenleg a 18. században formálódó művészeti tér fogalmát érintik, főként Johann Gottfried Herder ezzel kapcsolatos hatását és összegző munkáját illetően. Korábbi vizsgáldásaiban a műleírás kérdéskörével foglalkozott.

Csordás Hédi Virág, mesterdiplomáját a Budapesti Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem, kommunikáció- és médiatudomány képzésén, vizuális kommunikáció szakirányon kiváló minősítéssel szerezte meg. Jelenleg az egyetem Tudományfilozófia és Tudománytörténet Doktori Iskolájának másodéves hallgatója. A doktori képzése alatt az érvelés- és meggyőzőestechnika területén végez kutatásokat. Érdeklődése a képi argumentáció és retorika témakörére irányul.

Havrancsik Dániel, szociológus, szociológiatörténész, az ELTE Szociológia Doktori Iskola hallgatója, a Károli Gáspár Református Egyetem Társadalom- és

Kommunikációtudományi Intézetének óraadó oktatója. Fő kutatási területe Alfred Schütz munkássága.

Hendrik Nikoletta, az ELTE BTK Morál- és Politikai Filozófia Doktori Iskolájának doktorandusza, aki jelenleg a KU Leuven egyetemen tölt egy félévet. Kutatási területe a sztoikus *paideia*. Szemináriumokat tartott az ELTE-n „Sztocizmus”, valamint „Antik politikai filozófia” címmel. 2015 szeptemberétől a Doktoranduszok Országos Szövetsége Filozófiatudományi Osztályának elnöke.

Joób Kristóf, az ELTE BTK Újkori Filozófia Doktori Iskolájának doktorandusza. Kutatásának középpontjában a történelemfilozófia, a történelemelmélet és a teológia kapcsolata áll, különös tekintettel az antik görög, illetve a bibliai történelemfelfogásoknak a felvilágosodás nyomán kialakuló nyugat-európai történeti gondolkodáshoz fűződő viszonyára.

Makai Ádám, 2006 és 2009 között az SZTE-BTK Filozófia Tanszékének, 2010-től pedig az ELTE-BTK Filozófia Intézetének hallgatója. Jelenleg a Filozófiatudományi Doktori Iskola Analitikus filozófia programjának doktorandusza. Fő kutatási területe az elmefilozófia, azon belül pedig a típus-azonosság-elmélet.

Nagy Anna, A római Lateráni Egyetem doktori iskolájának hallgatója. Főbb kutatási területe a hellenisztikus- és császárkori filozófia.

Nemesi Nikoletta, a PTE BTK FDI doktorjelöltje. Kutatási területe a meghatározatlanság. A PTE-n kurzusokat tartott „Politikafilozófia”, „Hellenisztikus és középkori filozófia” és „Meghatározatlan azonosság” címmel. 2011 óta az ESAP News moderátora; 2013 óta a DOSZ Filozófiatudományi Osztályának tisztségviselője.

Nyárfádi Krisztián, 2011-ben végzett az ELTE filozófia szakán, jelenleg ugyanott, a Filozófiatudományi Doktori Iskola Analitikus Filozófia alprogram keretei közt készíti doktori disszertációját *Önmegtévesztés* címmel. Legfőbb kutatási területe a motivált tévedések (az egyszerű vágyteljesítések, az önmegtévesztés, valamint a motivált téveszmék), azon belül azok fogalmi, valamint magyarázati nehézségeinek tisztázása.

Rosta Kosztasz, az Eötvös Loránd Tudományegyetem Bölcsészettudományi Kar és a svájci Université de Fribourg doktorjelöltje, disszertációját, amelynek címe: „Platón és a megszelídítés alap gondolata” közös témavezetés mellett írja.

2007 óta az *Elpis* filozófiai folyóirat szerkesztője, 2013 óta a DOSZ Filozófiatudományi Osztály alapító elnöke és tisztségviselője.